

ΚΕΡΑΣΙΑ Π.Ο.Π. ΡΟΔΟΧΩΡΙΟΥ

Η σχέση μεταξύ “Τραγανών Εδέσσης” και “Τραγανών Ροδοχωρίου”

Στις δυτικές πλαγιές του όρους Βέρμιο, στον οικισμό Ροδοχώρι Νάουσας, παράγονται τα γνωστά κεράσια Π.Ο.Π. “Τραγανά Ροδοχωρίου”. Πρόκειται για εμπορική ονομασία (brand name) ή για ξεχωριστή τοπική ποικιλία; Ποια η σχέση τους με την ποικιλία “Τραγανά Εδέσσης”; Τι συμπεράσματα προκύπτουν από τη σύγχρονη μοριακή έρευνα;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΗΣ^{1,2}, ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΑΝΟΠΟΥΛΟΣ¹

¹ ΕΛ.Γ.Ο. “ΔΗΜΗΤΡΑ” - Ινστιτούτο Γενετικής Βελτίωσης και Φυτογενετικών Πόρων

² Τμήμα Φυλλοβόλων Οπωροφόρων Δένδρων Νάουσας

Στις δυτικές πλαγιές του Βερμίου και σε υψόμετρο 540 μέτρων, σε απόσταση περίπου 12 χιλιομέτρων από τη Νάουσα, βρίσκεται το Ροδοχώρι Ημαθίας. Εκεί παράγονται τα φημισμένα κεράσια “Τραγανά Ροδοχωρίου”, Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π.), αναγνωρισμένα νομικά από το 1994 βάσει του Φ.Ε.Κ. 23/18-01-1994, Υπουργική Απόφαση αριθμ. 317729 (Εικ. 1). Η αναγνώριση αυτή ισχύει και για την Ε.Ε., βάσει του Κανονισμού της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 123/97, αριθμ. L 22/19 της 13-01-1997, που συμπληρώνει το παράρτημα του κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 1107/96.

Το Αγρόκτημα Ροδοχωρίου περιλαμβάνει κερασεώνες σε υψόμετρο από 300 έως 800 μέτρα, με επικλινή εδάφη κατά κύριο λόγο, όπου παράγονται συστηματικά από τις αρχές της δεκαετίας του 1950 τα κεράσια “Τραγανά Ροδοχωρίου”.

Διαπιστώσεις ορολογίας - Πορεία των εννοιών μέσα στο χρόνο

Όπως περιγράφεται και γίνεται απολύτως κατανοητό από το σχετικό Φ.Ε.Κ. (Εικ.1), η ονομασία “ΚΕΡΑΣΙΑ ΤΡΑΓΑΝΑ ΡΟΔΟΧΩΡΙΟΥ” είναι εμπορική ένδειξη και αφορά τα παραγόμενα κεράσια στις ιδιαίτερες εδαφοκλιματικές συνθήκες της περιοχής Ροδοχωρίου, με παραδοσιακές καλλιεργητικές τεχνικές, που προέρχονται από την κύρια καλλιεργούμενη ποικιλία της εποχής “Τραγανά Εδέσσης”.

Η ποικιλία “Τραγανά Εδέσσης” παρουσίασε μια ιδιαίτερη προσαρμογή στο μικροκλίμα της περιοχής, εμφανίζοντας καρπούς ελαφρώς παραλλαγμένους από τις άλλες περιοχές καλλιέργειάς της, όπως έντονο κόκκινο χρωματισμό στην επιδερμίδα και τη σάρκα, ιδιαίτερα υψηλή περιεκτικότητα σε χυμό και ξεχωριστή

γευστικότητα. Αυτό το γεγονός οδήγησε στην επικράτηση της ειδικής ορολογίας “Τραγανά Ροδοχωρίου”, ως ανώτερης ποιότητας κεράσια, γεγονός που αποτυπώθηκε και στο ως άνω σχετικό Φ.Ε.Κ. με τον καθορισμό των καρπών ως Π.Ο.Π. Αυτό όμως έγινε αντικείμενο παρανόησης από κάποιους, με αποτέλεσμα σε πολλές περιπτώσεις να θεωρείται ως ξεχωριστή ποικιλία η “Τραγανά Ροδοχωρίου” από την “Τραγανά Εδέσσης”. Με την πάροδο των ετών και με την υποχώρηση της καλλιεργητικής αξίας της “Τραγανά Εδέσσης”, η ποικιλία αντικαταστάθηκε από νεότερες με καλύτερα καλλιεργητικά και εμπορικά χαρακτηριστικά, παραμένοντας ελάχιστα δέντρα από τα παλιά στους οπωρώνες του Ροδοχωρίου, ονομαζόμενα ως παραδοσιακά “Τραγανά Ροδοχωρίου” (Εικ. 2), ενισχύοντας την ανυπόστατη αίσθηση ότι πρόκειται για δύο διαφορετικές ποικιλίες.

02000231801940016

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 23

18 Ιανουαρίου 1994

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ

Αναγνώριση προστατευμένης ονομασίας προέλευσης (Π.Ο.Π.) του τυριού «ΣΑΝ ΜΙΧΑΛΗ» (SAN MICHALI)..... 1

Αναγνώριση προστατευμένης ονομασίας προέλευσης (Π.Ο.Π.) του τυριού «ΜΕΤΣΙΘΟΒΟΝΕ» (METSI-THOVONE)..... 2

Αναγνώριση προστατευμένης ονομασίας προέλευσης (Π.Ο.Π.) του τυριού «ΓΡΑΒΙΕΡΑ ΝΑΞΟΥ» (GRAVIERA NAXOU)..... 3

Αναγνώριση Προστατευμένης Ονομαστικής Προέλευσης (Π.Ο.Π.) για το προϊόν «ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΝΑΟΥΣΑΖ»..... 4

Αναγνώριση Προστατευμένης Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π.) για το προϊόν «ΜΗΛΑ ΝΑΟΥΣΑΖ»... 5

Αναγνώριση Προστατευμένης Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π.) για το προϊόν «ΜΗΛΑ ΡΟΔΟΧΩΡΙΟΥ»..... 6

Αναγνώριση Προστατευμένης Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π.) για το προϊόν «ΚΕΡΑΣΙΑ ΤΡΑΓΑΝΑ ΡΟΔΟΧΩΡΙΟΥ»..... 7

Αναγνώριση Προστατευμένης Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π.) για το προϊόν «ΜΗΛΑ ΠΑΥΛΙΑΝΗΣ»... 8

Αναγνώριση προστατευμένης Γεωγραφικής Ενδειξης (Π.Γ.Ε.) ΚΟΝΣΕΡΒΟΛΙΑ ΑΓΡΗΝΟΥ..... 9

Αναγνώριση Προστατευμένης Ονομασίας Προέλευσης Π.Ο.Π. «ΜΕΧΟΛΟΓΓΙ»..... 10

Αναγνώριση Προστατευμένης Ονομασίας Προέλευσης Π.Ο.Π. «ΚΟΝΣΕΡΒΟΛΙΑ ΣΤΥΛΙΔΑΣ»..... 11

Αναγνώριση Προστατευμένης Ονομασίας Προέλευσης Ελαιολάδου «Φθόνια Λακωνίας»..... 12

215

Αριθ. 317729
Αναγνώριση Προστατευμένης Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π.) για το προϊόν «ΚΕΡΑΣΙΑ ΤΡΑΓΑΝΑ ΡΟΔΟΧΩΡΙΟΥ».

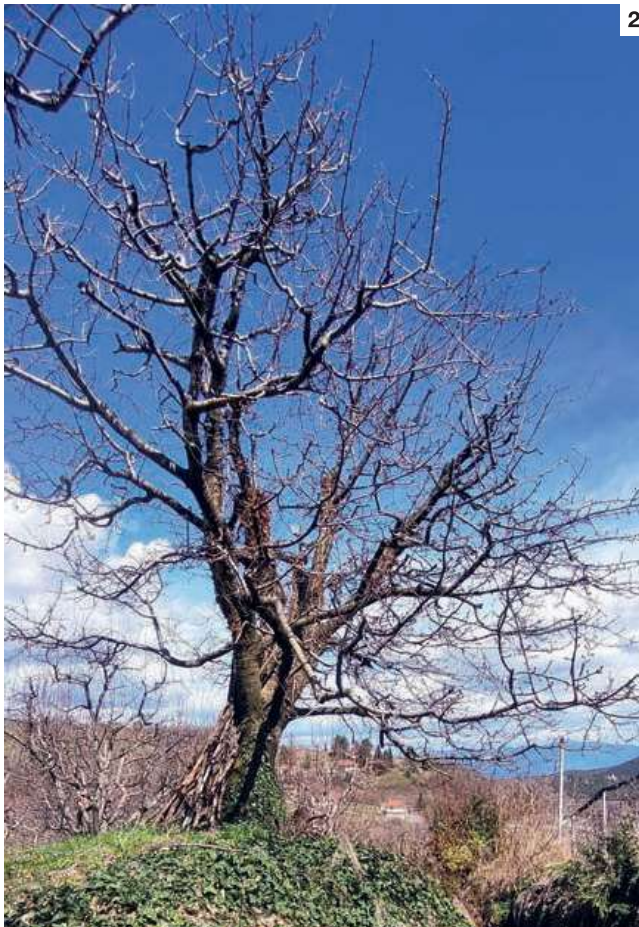
Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:
Τις διατάξεις:
1. Του άρθρου 11 του Ν. 2040/92 «ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Γεωργίας και Νομικών προσώπων εποπτείας του και άλλες διατάξεις» (Α/70).
2. Του Π.Δ. 81/93 «προϋποθέσεις, όροι και διαδικασίες καθιέρωσης ονομασιών προέλευσης γεωργικών προϊόντων» (Α/36/93).
3. Την αριθ. 396851/Β.10.92 (ΦΕΚ 626/Β/22.10.92) απόφαση του Υπ. Γεωργίας, σχετική με την εγγραφή ποικλιών στον «Εθνικό κατάλογο ποικιλιών και υποκευμένων φυτικών ειδών καρποφόρων δένδρων, θάμνων και λαπών μικρών καρποφόρων».
4. Την με αριθ. πρωτ. 184/27.10.93 απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Γεωργίας περί «Ανάθεσης αρμοδιοτήτων στον Υφυπουργό Γεωργίας».
5. Την με αριθ. πρωτ. 615/13.1.94 εισήγηση της Δ/νσης Γεωργίας Ημεθώς, σχετική με την αναγνώριση προστατευμένης ονομασίας προέλευσης γεωργικών προϊόντων.

ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ & ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ

Εικ. 1: Το σχετικό απόσπασμα του Φ.Ε.Κ. 23/18-01-1994 - Υπουργική Απόφαση αριθμ. 317729, με το οποίο κατοχυρώνονται τα κεράσια “Τραγανά Ροδοχωρίου” ως Π.Ο.Π.

Εικ. 2: Ένα από τα ελάχιστα εναπομείναντα ηλικιωμένα δένδρα “Τραγανά Ροδοχωρίου” στους οπωρώνες της περιοχής (ιδιόκτητος αγρός Ευθύμιου Τσαγκερά).

6. Την με αριθ. πρωτ. 250/12.1.94 αίτηση του Αγροτικού Συνεταιρισμού Ροδοχωρίου για την αναγνώριση προστατευμένης ονομασίας προέλευσης (Π.Ο.Π.) του προϊόντος «ΚΕΡΑΣΙΑ ΤΡΑΓΑΝΑ ΡΟΔΟΧΩΡΙΟΥ», αποφασίζουμε:

Αναγνωρίζεται το προϊόν με την ένδειξη «ΚΕΡΑΣΙΑ ΤΡΑΓΑΝΑ ΡΟΔΟΧΩΡΙΟΥ» ως προϊόν με Προστατευμένη Ονομασία Προέλευσης (Π.Ο.Π.) εφόσον πληρούνται οι παρακάτω προϋποθέσεις καθώς και οι σχετικές διατάξεις του Ν. 2040/92 και του Π.Δ. 81/93.

1. Η ονομασία «ΚΕΡΑΣΙΑ ΤΡΑΓΑΝΑ ΡΟΔΟΧΩΡΙΟΥ» Προστατευμένη Ονομασία Προέλευσης (Π.Ο.Π.) μπορεί να χρησιμοποιείται μόνο για το προϊόν που παράγεται από την καλλιέργεια της κεράσιας, στην καλλιεργητική περιοχή Ροδοχωρίου η οποία γεωγραφικά οριοθετείται από τα διοικητικά όρια της Κοινότητας Ροδοχωρίου.
2. Βασική ποικιλία που καλλιεργείται είναι τα Τραγανά Έδεσσας με επικονίαση στην ποικιλία Ναπολέον.
3. Ιδιαίτερα κλιματολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής που βρίσκεται στις βόρειες πλαγιές του όρους Βέρμιο, σε συνδυασμό με τα ανθλοσυμμόδη πλούσια σε οργανική ουσία εδάφη, τα υψόμετρα και την εφαρμοζόμενη παραδοσιακή καλλιεργητική τεχνική, συντελούν στην παραγωγή προϊόντος με τα όσα του ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

4. Ο καρπός είναι μεσοίσιος έως μεγάλο μεγέθους, έχει χρώμα έντονα βρώδι κόκκινο στην επιφάνεια και την σάρκα, είναι χυμώδες, τραγανό, εύγευστος με μεγάλη ανθεκτικότητα και δυνατότητα συντήρησης.

5. Οι καλλιεργητικές φροντίδες γίνονται με σχολαστικότητα, σύμφωνα με τις οδηγίες των τοπικών γεωπόνων του Υπουργείου Γεωργίας. Το έδαφος δεν καλλιεργείται, γίνεται μόνο κοπή του χόρτου. Σζήρανση δεν εφαρμόζεται. Κατασπάλινση εσθίων και σκευόνων γίνεται εφόσον κριθεί απαραίτητη και με ήπια μορφή φυτοφάρμακα.

6. Η συγκομιδή των καρπών γίνεται σταδιακά με το χέρι από τα μέσα Ιουλίου και τελειώνει τέλη Ιουλίου. Οι παραγωγοί συσκευάζουν και τυποποιούν το προϊόν στους οπωρώνες και τα μεταφέρουν στις σύγχρονες εγκαταστάσεις του Συνεταιρισμού για πρόφωξη και συντήρηση. Η δακίηση γίνεται με προϊόν που έχει υποστεί πρόφωξη μετά τη συγκομιδή.

7. Κατά την δακίηση - τυποποίηση του προϊόντος (Π.Ο.Π.) «ΚΕΡΑΣΙΑ ΤΡΑΓΑΝΑ ΡΟΔΟΧΩΡΙΟΥ» προηγουμένως οι όροι και προϋποθέσεις του άρθρου 4 του Π.Δ. 81/93. Στο μέσο συσκευασίας αναγράφονται υποχρεωτικά και το στοιχεία ελέγχου που αποστέλλονται από τα δύο αρχικά γράμματα του γεωμετρικού ονόματος της ονομασίας προέλευσης, ακολουθούμενα από τον αύξοντα αριθμό του μέσου συσκευασίας και τους δύο τελευταίους αριθμούς του έτους παραγωγής, π.χ. ΡΟ - 1030 - 94.

6. Για θέματα που δεν ρυθμίζονται με την παρούσα απόφαση έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του Π.Δ. 81/93, καθώς και οι σχετικές Κοινοτικές και Εθνικές διατάξεις.

Από τις διατάξεις της απόφασης αυτής δεν προκαλείται δαπάνη για τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Η παρούσα απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 18 Ιανουαρίου 1994

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΦΑΔΡΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

2 Κάποια φημολογία που κυκλοφορούσε σε κάποιες περιπτώσεις, ότι είναι ποικιλία προερχόμενη από περιορισμένο αριθμό δενδρυλλίων που μεταφέρθηκαν στην περιοχή από τους Πόντιους πρόσφυγες της δεκαετίας του 1920, δεν επιβεβαιώνεται επίσης.

Σ’ αυτό το σημείο θα πρέπει να σημειωθεί ότι παλαιότερες εγκαταστάσεις δένδρων από γενετικό υλικό προερχόμενο από τα “Τραγανά Ροδοχωρίου” στις συλλογές του Τμήματος Φυλλοβόλων Οπωροφόρων Δένδρων Νάουσας του Ι.Γ.Β.&Φ.Π. (πρώην Ινστιτούτο Φυλλοβόλων Δένδρων), παρήγαγαν δέντρα που συμπεριφέρονταν ακριβώς όπως τα “Τραγανά Έδεσσας”. Σήμερα συνεχίζουν να διατηρούνται στις συλλογές του Τ.Φ.Ο.Δ.Ν. δέντρα προερχόμενα από γενετικό υλικό των “Τραγανών Ροδοχωρίου”, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων δράσεων διάσωσης ποικιλιών και πληθυσμών φυλλοβόλων οπωροφόρων που κινδυνεύουν με διάβρωση ή εξαφάνιση (**Εικ. 3**).

Μοριακή έλεγχος

Έχοντας ως αρχικό στόχο την πληρέστερη κατανόηση της βιοποικιλότητας και της γονιδιωματικής παραλλακτικότητας του δέντρου της κεράσιας, η ερευνη-

Εικ. 3: Νεαρό δέντρο προερχόμενο από γενετικό υλικό των “Τραγανών Ροδοχωρίου” στις συλλογές του Τ.Φ.Ο.Δ. στη Νάουσα.

τική ομάδα του Ινστιτούτου Γενετικής Βελτίωσης και Φυτογενετικών Πόρων (Ι.Γ.Β.&Φ.Π.) του ΕΛ.Γ.Ο.-ΔΗΜΗΤΡΑ επαναλληλούχησε με σύγχρονες γονιδωματικές τεχνολογίες τα γονιδιώματα από 21 γενοτύπους, συμπεριλαμβανομένων των “Τραγανά Εδέσσης” και “Τραγανά Ροδοχωρίου” (Χανθορούλου et al., 2020). Από τα αποτελέσματα προκύπτει ότι οι δύο γενότυποι είναι στενά συγγενικοί καθώς διαφοροποιούνται σε μικρό αριθμό νουκλεοτιδικών βάσεων του DNA (**Σχεδιάγραμμα 1**).

Αξίζει να σημειωθεί επίσης, ότι η ερευνητική ομάδα του Ι.Γ.Β.&Φ.Π. ήδη αναλύει τα πρωτογενή γονιδωματικά δεδομένα και εντός του έτους αναμένεται να ολοκληρωθεί η πλήρης αλληλούχιση του γονιδιώματος της εμβληματικής ποικιλίας κερασιάς για τη χώρα μας “Τραγανά Εδέσσης”, σε υψηλή ανάλυση, κάνοντας χρήση αλληλουχητών 4ης γενιάς και σε συνδυασμό με τον άπλαντα γονιδίων και πρωτεϊνών όλων των φυτικών ιστών της ίδιας ποικιλίας (Χανθορούλου et al., 2022) θα αναδειχθεί η μοναδικότητά της.

Συμπεράσματα

Η ορολογία “Τραγανά Ροδοχωρίου” υπό την έννοια της ξεχωριστής τοπικής ποικιλίας κερασιάς, δεν στέκει ιστορικά, νομικά αλλά και επιστημονικά, όπως επιβεβαιώνεται από τη σύγχρονη μοριακή έρευνα. Αντιθέτως, η εμπορική σήμανση “Τραγανά Ροδοχωρίου” υφίσταται, υποδηλώνοντας υψηλής ποιότητας παραγόμενα κεράσια, Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π.), με μεγάλη εμπορική δυναμική, άκρως ελκυστικά για τον καταναλωτή.

Η σχετική βιβλιογραφία βρίσκεται στη διεύθυνση : bibliography.agrotypos.gr, έτος 2023, τεύχος 9.

Σχεδιάγραμμα 1: Απεικόνιση της θέσης των γενοτύπων βάσει της γονιδωματικής τους ανάλυσης. Φαίνεται ότι η μοριακή τοποθέτηση των “Τραγανών Εδέσσης” (TrEd) και “Τραγανών Ροδοχωρίου” (TrRd) συμπίπτει.

Αναφορά στα Τραγανά Ροδοχωρίου από παραγωγούς και γεωπόνους της περιοχής

Ο κ. Ευθύμιος Τσαγκεράς είναι γεωπόνος και διαθέτει δένδρα Τραγανά Ροδοχωρίου. Όπως δηλώνει στο Περιοδικό Γεωργία - Κτηνοτροφία «πρόκειται για μια μεσοπρώιμη ποικιλία κερασιών. Η συγκομιδή της ξεκινά συνήθως από τις 15 έως 20 Ιουνίου. Σε καλές χρονιές τα δέντρα έχουν καλές αποδόσεις. Τα κεράσια έχουν «διπλή» κατεύθυνση μπορούν να πάνε για επιτραπέζια χρήση

αλλά και για βιομηχανική. Η μεταποίηση το προτιμά γιατί έχει εύκολη επεξεργασία. Ωστόσο στην περιοχή έχουν στραφεί κυρίως στις επιτραπέζιες ποικιλίες και έχουν μείνει λίγα δέντρα. Πάντως τα Τραγανά έχουν καλή γεύση και οργανοληπτικά χαρακτηριστικά. Όταν έχουμε βροχοπτώσεις «σκίζουν» κοντά στο κοτσάνι. Πολλοί κερασοπαραγωγοί έχουν αντικαταστήσει τα δέντρα τους με άλλες ποικιλίες πιο ανταγωνιστικές. Επίσης πολλοί προσπαθούν να αυξήσουν τη διάρκεια της συγκομιδής και φυτεύουν

πρώιμες και πιο όψιμες ποικιλίες κερασιών για να έχουν συνεχόμενες ποσότητες και μικρότερο ρίσκο σε περίπτωση ζημιάς».

Από την πλευρά του ο κ. Νίκος Κεσίδης, παραγωγός και γεωπόνος από την περιοχή, για τα συγκεκριμένα κεράσια ανέφερε στο Περιοδικό Γεωργία - Κτηνοτροφία ότι «τα κεράσια έγιναν ΠΟΠ όταν λειτουργούσε ο συνεταιρισμός στο Ροδοχώρι. Τα δέντρα είχαν φύτευση σε μορφή κλασσικού κύπελου σε αποστάσεις 7X7 και 10X10. Οι αποδόσεις ήταν καλές και έφταναν σε 2,5 έως 3 τόνους το στρέμμα. Υπήρχαν δέντρα που έδιναν 150 έως 300 κιλά κεράσια. Είχαν κάποιες ευαισθησίες την περίοδο συγκομιδή με τις υψηλές θερμοκρασίες, ενώ όταν έφευγε το κοτσάνι και έπρεπε να πάνε για βιομηχανική χρήση. Επίσης η συγκομιδή έπρεπε να ολοκληρωθεί σύντομα μέσα σε 5 ημέρες. Το μέγεθος κυμαίνεται από 23 έως 28 χιλιοστά. Για βιομηχανική χρήση είχε καλά ποιοτικά χαρακτηριστικά και πολύ γλυκιά γεύση. Τα συγκεκριμένα κεράσια έχουν καλύτερα χαρακτηριστικά σε σχέση με τα ισπανικά Ρισότα, η οποία είναι βασική ποικιλία που πάει για βιομηχανική χρήση. Ωστόσο η μεταποίηση μπορεί να δώσει για ένα καλής ποιότητας κεράσι τιμή μέχρι 80 λεπτά το κιλό όταν στην επιτραπέζια χρήση η αγορά δίνει 1,20 ευρώ το κιλό. Για αυτό οι παραγωγοί προτιμούν να καλλιεργούν επιτραπέζια κεράσια». ■

